

**Vademecum Sive Praxis Opera Quotidiana Aliaque ritè
peragendi, & per ea salutem & perfectionem propriam, ac
proximi, instituto Societatis Jesu conformem assequendi**

De crebrâ per diem mentis in Deum elevatione ex omnibus, quæ per
sensus attinguntur, animæque potentiis se objiciunt

Limpens, Ferdinand

Coloniæ Agrippinæ, 1744

Subsectio tertia. De controversiis cum Hæreticis circa matrimonium.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54773](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54773)

dine, aut amore pecuniæ inita sunt, nec genitri
utrimque explorati.

Alligatus es uxori, noli querere solutionem. Solutus es ab uxore, noli querere uxorem, si antem acceperis uxorem, non peccasti, & si nupserit virgo, non peccavit. Tribulationem tamen carnis habebunt huiusmodi. Cor. 7. Ubi vide plura huc facientia. Mulieres subdita estote viris, sicut oportet in Domino. Viri diligite uxores vestras, & nolite amari esse ad illas. Coloss. 3. Bene quidem advertit, Evam non esse formatam ex capite Adami, ut mulier sciat virum caput esse mulieris. Nec ex pedibus, ut vir sciat se non debere mancipii instar aut ancillæ tractare uxorem, sed ex latere, ut eam habeat sicut thori ita & administrationis domesticæ sociam. Ad virum pertinet officina, laboratorium, musæum studiorum, ad mulierem culina &c.

Subsectio tertia.

De controversiis cum Hæreticis circa matrimonium.

CAlvin. l. 4. instit. c. 19. §. 73. dicit esse legem tyrannicam Ecclesiæ prohibentis viro, aliam uxorem ducere priori convictâ de adultério, & Catholicos vocat asinos, sed ille maximus est, audens se opponere universæ Christianæ antiquitati, imò ipsi Christo & Apostolis legem hanc non humanam, sed divinam esse dicentibus. Triumphant multum Hæretici in illo
Matth,

Matth. 19. v. 9. quòd non liceat dimittere uxorem nisi ob fornicationem. Sed primo illi frequenter dissolvunt matrimonia etiam alias ob causas. 2do. Si licet dimittere uxorem ob fornicationem, non licet tamen aliam ducere, nam expressa sunt verba Christi: *Qui dimissam duxerit, mechatur.* Ergo ob fornicationem dimitti tantum potest uxor, sive divortium cum ea institui quoad thorum & cohabitationem, non verò quoad vinculum. Marci 10. v. 11. Simpliciter dicit Christus: *Quicumque dimiserit uxorem & aliam duxerit, adulterium committit super eam.* Et Luc. 16. v. 11. *Omnis qui dimittit uxorem suam, & alteram ducit, mechatur.* Et sic simpliciter sustulit libellum repudii à Moysè, concessum ob duritiam cordis Hebræorum. Nec Christus apud Matth. aliter docuit aut docuisse potuit, quàm apud Marcum & Lucam, per quos generaliter & absolute pronuntiavit matrimonium esse insolubile sicut fuit ab initio mundi conditi, & fornicari illos, qui absolute dimittunt, & aliam ducunt etiam ob fornicationem. Apud Matth. l. c. apud Marcum, Lucam dixit totum, hoc confirmat Paulus simpliciter dicens 1. Cor. 7. v. 39. *Mulier alligata est legi, quanto tempore vir ejus vivit.* Ergo per solam mortem vinculum matrimonii solvi potest in lege nova, sicut & fuerat ab initio. Et 4. 11. *Iis, qui matrimonio juncti sunt, precipio non ego, sed Dominus uxorem à viro non discedere, quòd si discesserit manere innuptam, aut viro suo reconciliari.* Inf. 1. Ergo nil superesse conjugibus

gibus quàm divortium vel separationem à thoro, & tam diu aliam non duci posse uxorem vel virum, nisi altero ex conjugibus mortuo. Inf. 2. Ex his verbis *non ego, sed Dominus*. Id esse legem divinam non humanam. Sermo autem hactenus semper est de matrimonio consummato & NB. validè contracto, quia hæc verba *erunt duo in carne una* matrimonium innuunt consummatum. Ratum etiam dissolvi quidem non potest ob fornicationem, sicut tamen Pontifex in votis & juramentis, licet sint juris divini, dispensare potest, ita & in matrimonio rato ob causas magni momenti, cum juxta communem à Christo acceperit potestatem omnem quoad ea, quæ ad bonam Ecclesiæ gubernationem & animarum salutem necessaria aut valdè proficua sunt. Nec ex dissolutione matrimonii rati sequuntur incommoda, quæ sequuntur vel sequi possunt ex dissolutione matrim. consummati. Porro *consummatum* significat unionem indissolubilem Christi cum Ecclesia. *Magnum* enim hoc est *Sacramentum in Christo & Ecclesia*, teste Paulo. *Ratum* significat unionem Christi cum anima per caritatem, quæ conjunctio est dissolubilis, & si propter adulterium matrimonium consummatum dissolvi posset, adulter vel adultera ex suo delicto haberent commodum, & id sanè magnum ad adulteria præberet stimulum. Et quid respondebis Ministelle? si mulier v.g. adultera dicat se idèd à viro suo separari non debere, quia præcepta Dei in vestris principiis servatu sunt impossibilia.

Duo adhuc mihi memoranda incidunt. Primum concernit Catholicos, alterum Heterodoxos. Pudeat eos, qui se Catholicos nominant, quod non vereantur dicere, magnos Principes debere habere concubinas, adeoque adulteros esse, eò quod sit signum ingenii boni, & quando quis vivit contentus cum una, sit mariage d'un bourgeois. O fili tenebrarum! Agones & subulci etiam idem possunt ostendere ingenium. Estne mica ingenii vel honestatis ita loqui & agere Catholicum contra expressum Dei verbum? tales Principes sunt in via directissima ad perditionem æternam, & maledictionem etiam temporalem familiis suis & subditis procurandam, & unde tot mala in variis terris *Delinquunt Reges, plectuntur Achivi.*

Alterum quod attinet, quæro ex Sectariis, an sustineant & ipsi Polygamiam, lege novâ Christi sublatam esse, quia duas uxores non permittunt [nisi fortè consistorium Lutheranum, ut alicubi factum est, declaret, ut una vocetur uxor, altera Regina] videntur sentire cum Catholicis, Polygamiam lege novâ sublatam esse. Sed quid jam dicent *von dem theuren vuerthen Mann Martin Luther?* qui in comment. super Gen. dicit Polygamiam in L. N. nullo expresso textu esse prohibitam. Et hinc Principi cuidam Germaniæ alteram permisit dari uxorem, id tamen secretò teneri voluit, ne novo suo Evangelio causaretur scandalum. Contra Lutherum clamat verbum scriptum ac traditum in lege Christi, & ab initio Ecclesiæ usque huc communis sensus

sensus ac praxis. Demum Sectarii dicunt, matrimonium tantum esse civilem contractum, & negant esse Sacramentum contra omnia CC, PP, & illud Ephes. 5. v. 35. *Sacramentum hoc magnum est in Christo & Ecclesia.* In Bibliis corruptis Genevæ impressis Anno 1547. legitur *Christi & Ecclesia.* In impressis ibid. Anno 1564. legitur: *Secretum hoc magnum est, quantum ad Christum & Ecclesiam.* Sic etiam hic textus Pauli Hebr. 13. *Honorabile connubium in omnibus, & thorus immaculatus, fornicatores enim & adulteros judicabit Deus.* Ubi satis innuit Paulus, quod velit sanctum & honorabile esse in omnibus connubium per servatam thori fidem & vitam exemplarem. A Genev. Anno 1664. & 1605. inquam textus hic ita versus est. *Matrimonium est inter omnes honorabile.* Sic verterunt Apostatae Monachi, quibus plurimum debet rebellis Ecclesiae Christi factio, ut scortationes suas honesto matrimonii pallio obtegerent & excusarent.

Patres-Matres-Familias.

A Filiis tuis cave, & à domesticis tuis attende.
Eccl. 32. *Melius est, ut filii tui te rogent, quam te respicere manus filiorum tuorum.* Eccl. 33.
Qui parcu virgâ, odit filium suum; qui autem diligit illum, instanter erudit. Prov. 13. *Noli subtrahere à puero disciplinam, si enim percusseris eum virgâ, non moritur. Tu virgâ percuties eum, & animam ejus de inferno liberabis.* Prov.

32. *Lacta filium tuum, & paventem te faciet.*
 Eccl. 30. *Patres nolite ad iracundiam provocare filios vestros: ut non pusillo animo fiant.* Coloss. 3.
 Ergo medium tenendum, & eodem semper tempore (non mox percutiendo ex præcipite impetu, mox conveniendo & jocando) tractanda proles. Quòd si jam præterea bono ipse exemplo præeas, ex prolibus concives cæli facies, qui finis præcipuus est matrimonii. Omne bonum & publicum & privatum provenit à bona educatione & instructione juventutis. *Omnis cognatio ejus (Tobiae junioris) & omnis generatio ejus in bona vita, & in sancta conversatione permansit: ita ut accepti essent tam Deo, quam hominibus, & cunctis habitantibus in terra.* Tob. 14. Omne hoc bonum indè provenit; quòd Tobias senior filium suum tam sanctè educavit. Hunc imitare mi Christiane pater, & usque ad mortem da filiis tuis cum eodem documenta sequentia: *Audi fili mi verba oris mei, & ea in corde tuo quasi fundamentum construe, omnibus diebus vite tue in mente habeto Deum, & cave, nè aliquando peccato consentias, & prætermittas præcepta Domini Dei nostri. Quomodo potueris, esse misericors, attende tibi fili mi ab omni fornicatione, superbiam nunquam in tuo sensu, aut in tuo verbo dominari permittas: in ipsa enim initium sumpsit omnis perditio. Quicumque tibi aliquid operatus fuerit, statim ei mercedem restitue, & merces mercenarii tui apud te omnino non remaneat. Quòd ab alio oderis fieri tibi, & ide, nè tu aliquando alteri facias. Panem tuum cum esurientibus*

entibus & egenis comede, & de vestimentis tuis nudos tege, consilium semper à sapiente perquire. Tob. 4. Quanta mandavit patribus nostris nota facere ea filii suis, ut cognoscat generatio altera. Filii, qui nascentur & exsurgent, & narrabunt filiis suis, ut ponant in Deo spem suam, & non obliviscantur operum Dei, & mandata ejus exquirant. Ps. 77. Exultat in gaudio pater iusti, qui sapientem genuit; letabitur in eo. Prov. 23. Si quis suorum, & maxime domesticorum curam non habet; fidem negavit, & factus est infideli deterior. 1. Tim. 5. Quia hic in sua hæresi aut gentilismo tam sollicitè instruit proles & servos. Væ tibi coram districto iudice, si non possis dicere: Pater, quos dedisti mihi (quantum est in me quoad exemplum datum & curam adhibitam) non perdidisti ex eis quæquam. Joan. 16. Anima mea illi vivet, & semen meum serviet ipsi. Ps. 21. Ecce cura principalis PP. MM. familias, ut perfidele suum & liberorum servitium cæli cives multiplicentur. Ad hoc multum contribuet, si mater verè de se dicere possit illud Eccl. 24. Ego mater pulchra NB. & non cæcæ dilectionis, & timoris, & agnitionis, vi cuius defectus & errata filiorum perspiciuntur, nec excusantur aut negantur. Quomodo matres debeant educare proles ad magna & ardua, & quid omni inordinato affectu propulsato inculcare iis debeant; insigne & documentum & exemplum habent in insigni illa heroïna matre septem Machabæorum fratrum Martyrum; Repleta sapientiâ & NB. fæminea cogitationi masculinum animum inferente. L. 2. Machab.

chab. c. 7. Legi & relegi millies sanè merentur allocutiones hujus heroinæ ad filios suos, dum cute abstractâ assabantur in sartagine ob constantiam in veri Dei cultu. Ex illis allocutionibus parentes quoque discent, quàm parum ipsi ad proles in utero formandas contribuunt. Ex putrido illorum spermate Deus format & componit membra, corporeque organico sic disposito ipse solus ex nihilo sui & subjecti creat animam, & tamen quando Deus prolem talem v. g. ad statum religiosum, vel ad se ex vita hac mortali evocat, parentes & quidem Christiani hanc illam præ se ferentes devotionem, ità circa veritates æternas illuminati putant sibi injuriam fieri, indecenter queruntur &c. Quid jam dices de stulta muliere illâ scilicet matre quæ furit, & imbellem maritum etiam sæpè in furias agit, si filiulus pro merito à Præceptore castigatus sit.

Parentes filiam sponso daturi moneant *etiam honorare soceros, diligere maritum, regere familiam, gubernare domum, & se ipsam irreprehensibilem exhibere. Tob. 10.* Demum curent ut cum Davide dicere possint illud Ps. 100. *Perambulabam in innocentia cordis mei in medio domus mee, non proponebam ante oculos meos rem injustam, non adhesit mihi cor pravam, sicque meis malum non dedi exemplum.* Dein prædicent illud Aug. Tr. 51. in Joan. monentis: *Unusquisque paterfamilias agnoscat paternum affectum sua familiae se debere. Pro Christo & pro vita æterna suos omnes admoneat, doceat, hortetur.*

corripiat, impendat benevolentiam, exerceat disciplinam, ita in domo sua Ecclesiasticum, & quodammodo Episcopale implebit officium ministrans Christo, ut in aeternum sit cum ipso.

Filii, Proles.

Filii obedite parentibus per omnia, hoc enim placitum est in Domino. Coloss. 3. Audi fili mi disciplinam patris tui, & ne dimittas legem matris tuae, ut addatur gratia capiti tuo. Prov. 1. Qui subsannat patrem, & despicit partem matris suae, effodiant eum corvi de torrentibus [utpote ceteris rapaciores] & comedant eum filii Aquila. Prov. 30. Iudicium patris audite filii, & sic facite, ut salvi sitis. Deus enim honoravit patrem in filiis, & iudicium matris exquirens firmavit in filios. Eccl. c. 3. Sicut qui thesaurizat, ita & qui honorificat matrem suam, qui honorat patrem suum, jucundabitur in filiis, & in die orationis suae exaudietur, qui honorat patrem suum, vita vivet longiore, & qui obedit patri, refrigerabit matrem. Qui timet Dominum, honorat parentes, & quasi Dominis serviet his, qui se genuerunt. In opere & sermone & omni patientia honora patrem tuum, ut superveniat tibi benedictio ab eo, & benedictio illius in novissimo maneat. Benedictio matris firmat domos filiorum, maledictio autem matris eradicat fundamenta. Ne glorieris in contumelia patris tui, non enim est tibi gloria ejus confusio. Gloria enim hominis ex honore patris sui, & dedecus filii pater sine honore. Ibid.

Servi, Ancilla.

Servi obedite per omnia dominis carnalibus, non ad oculum servientes, quasi hominibus placentes; sed in simplicitate cordis timentes Deum, scientes, quod à Domino accipietis retributionem hereditatis. Domino Christo servite. Coloss. 3. Sæpè inculcanda est his hominibus bona intentio, & methodus augendi merita apud Deum, Domini, quod justum est & æquum, servis præstate scientes, quod & vos Dominum habetis in celo. Coloss. 4. Per tria movetur terra, & quartum non potest sustinere. Per servum, cum regnaverit, per stultum, cum saturatus fuerit cibo, per odiosam mulierem, cum in matrimonio fuerit assumpta, & per ancillam, cum fuerit hæres Domina sua. Proa. 3. Filius honorat patrem, & servus dominum, si ergo pater ego sum, ubi est honor meus? & si dominus ego sum, ubi est timor meus? Malach. 1. Ecce, sicut oculi servorum in manibus dominorum suorum, & sicut oculi ancilla in manibus domine sue: ita oculi nostri ad Dominum Deum nostrum. Ps. 122. Omnis, qui facit peccatum, servus est peccati, servus autem non manet in domo in æternum, filius autem manet in æternum. Joan. 8.

Vidui, Vidua.

Innegavi, quod volebant pauperibus, & oculi vidua expectare feci. Job. 31. Viduam ejus
(viii)

(viri probi) *benedicens benedicam, pauperes ejus saturabo panibus.* Pl. 131. *Nonne lacryma vidua ad maxillam descendunt, & exclamatio ejus super deducentem eas? à maxilla enim ascendunt usque ad calum, & Dominus exauditor.* Eccl. 35. *Causam vidua non judicaverunt, causam pupilli non direxerunt, & judicium pauperum non judicaverunt. Nunquid super his non visitabo?* dicit Dominus Jer. 5. *Hac vidua usque ad annos 84. qua non discendebat de templo, jejuniis & obsecrationibus serviens nocte ac die.* Luc. 2. *Viduas honora, qua verè vidua sunt. Si qua autem vidua filios aut nepotes habet, discat primum domum suam regere, & mutuam vicem reddere parentibus, hoc enim acceptum est coram Deo, qua autem verè vidua est & desolata, speret in Deum, & instet orationibus, nam que in deliciis est, vivens mortua est.* Timoth. 5. *Non decet Christianam matronam multò minùs viduam interesse spectaculis saltibus aliisque vanitatibus. Vidua tanquam speculum suum intueantur Juditham Jud. 8. & Annam Viduam Luc. 2. Quòd si dormierit vir ejus, liberata est, cui vult, nubat tantum in Domino, beator autem erit, si sic permanserit.* 1. Cor. 7.

Calibatus cum voto perpetua castitatis.

Coelibatus imprimis status non est, si perpetuæ castitatis voto te non adstringas, & si purè ex amore libertatis in eo maneat. Periculum est, ut improvise laqueo cum omni astutia

tia tua irretiaris, & si ad statum strictè talem requiritur, ut ex eo ad alium, nisi per dispensationem supremi Christi in terris Vicarii transmutare non possis. Cœlibatus quidem cum voto perpetuæ castitatis annexo hoc sensu status non est. Est tamen professio à primis Christianæ legis temporibus inchoata; & exin usque ad nos laudabiliter continuata, qui ex harâ Epicuri, suburbii Gomorrhæ, ipsoque fœtente Pentapoleos lacu suam doctrinam hauriunt, virginitatem abominantur, non autem, qui sanæ rationis sequuntur ductum, cum eâ præeunte etiam virginitas in gentilismo fuerit in honore. Jam si ad verbum Dei, quod nec fallere nec falli potest, reflectis; invenies *simile esse regnum calorum* [hoc est Ecclesiam Christi in terris militantem] *decem virginibus*. Matth. 15. Alique ex his *sunt fatuæ*, quæ terrenis paulatim inclinantur; *Alia prudentes*, & *hi sunt*, qui cum *mulieribus* [sive, cum de utroque sexu intelligi debeat, à carnali concupiscentia] *non sunt inquinati*, *virgines enim sunt*, *hi sequuntur agnum*, *quocunque ierit*. Apoc. 14. Præclari reformatores verbi divini fuere nostrorum temporum Hæretici, qui virgines Deo sacras tribus etiam substantialibus religionis votis Deo alligatas ad siliquas porcorum, & carnales hominum cum bestiis communes voluptates amandarunt. *Virginitas* teste Ambrosio l. 1. de Virg. *è calo accersivit*, *quod imitaretur in terris*, *nec immeritò vivendi sibi usum quaesivit in calo*, *qua sponsam*, *sibi invenit in calo*, *hæc unbes aëra*, *sydera aque*
trans-

transgrediens verbum Dei in ipso sinu patris invenit, & toto hausit pectore, non meum est istud, quoniam quæ non nubent, neque nubentur, erunt sicut Angeli Dei in calo. Nemo ergo miretur, si Angelis comparentur, quæ Angelorum Domino copulantur. Quis igitur neget hanc vitam fluxisse de calo, quam non facile invenimus in terris, nisi postquam Deus in hac terreni corporis membra descendit. Si tibi Hæretice aut homo voluptuarie non sufficit SS. PP. autoritas, & constans ab initio æræ Christianæ praxis, & ad solum scriptum verbum Dei denuò provocas. Quid diceres ad caput 1. ad Cor. 7. ubi Apostolus ex professo de hac materia agit: De virginibus præceptum non habeo, consilium autem do. Volo vos omnes esse, sicut me ipsum, sed unusquisque proprium donum habet à Deo pro diversitate vocationis. Dico autem non nuptis & viduis: bonum est illis si sic permaneant, sicut & ego, qui sine uxore est, sollicitus est; quæ Domini sunt, quomodo placeat Deo, qui autem cum uxore est, sollicitus est, quæ sunt mundi; quomodo placeat uxori, & divisus est. Et mulier innupta & virgo cogitat, quæ Domini sunt, ut sit sancta corpore & spiritu, quæ autem nupta est, cogitat, quæ sunt mundi, & quomodo placeat viro. Qui matrimonio jungit virginem suam, benè facit, & qui non jungit, meliùs facit. Si meliùs facit, ergò in cœlibatu debet posse servari puritas animi & corporis, quam velut chymæram intuentur Sectarii.